

Dubbel milstolpe. Magnus Brännberg har just placerat mössan på Maria Björnstams huvud med anledning av hennes utnämning till hedersledamot.

ANNA JANSON

Hedersbetygad på jubileum

I april firade Göteborgs Fartygs-Befälhavare Förening sitt 140-årsjubileum i Klippan i Göteborg. Samtidigt utsåg föreningen sin första kvinnliga hedersledamot.

I förordet till Kaptensboken, en samling essäer som föreningen Göteborgs Fartygs-Befälhavare Förening (GFBF) lät ge ut vid sitt 125-årsjubileum 2008, skriver föreningens ordförande Magnus Brännberg om den ”förbannade ensamhet” och isolering som vid föreningens tillkomst var en del av befälhavarens vardag till sjöss. De var ute på långa törnar och kunde eller ville enligt Brännbergs beskrivning vanligtvis inte fraternisera med besättningen, vilket gjorde att de sällan hade någon att dela sina dagliga bekymmer med.

När GFBF grundades 1883 på krogen Henriksberg var tanken att skapa en samsamlutning för fartygsbefälhavare som yrkesgrupp, där de för sitt och sjöfartens bästa kunde träffas, diskutera gemensamma angelägenheter och få hjälp och stöd av andra i sitt skrå.

Till föreningens förste ordförande valdes kaptenen på Svenska Lloyds ångare Norden, Henrik Wilhelm Polycarpus Wetterström.

Nuvarande ordförande Magnus Brännberg är föreningens 17:e i ordningen och tillträdde 2004. Han seglade under 20 år, varav de sista åtta som befälhavare, innan han gick iland och blev haverichef på Stena. Han har också varit vd för rederierna Jetson Coast Link, Sea Container Sweden och Bohus Line samt chef för Sjöfartsmuseet i Göteborg.

En milstolpe till kvinna

När Maria Björnstam utexaminerades från Sjöbefälsskolan i Göteborg 1970 blev hon Sveriges första kvinnliga sjökaptän. 1975 blev hon också medlem i GFBF och nu, ett knappt halvsekel senare och vid 80

års ålder, blev hon av föreningsstyrelsen utsedd till hedersledamot.

GFBF har 468 medlemmar, varav fyra procent kvinnor, meddelade Magnus Brännberg på föreningens årsmöte, som föregick firandet av jubileet.

- Vi vill ikväll manifesteras en särskild kvinnlig sjökaptän, Maria Björnstam. Vi gick på Sjöbefälsskolan samtidigt, om än inte i samma klass, sa han och läste upp styrelsens motivering till utnämningen:

”Kvinnor till sjöss har varit en vanlig företeelse på passagerarfartyg, men inte lika vanlig på fraktfartyg, där de som förekom oftast tjänstgjorde inom intendenturen. Marias yrkesval var därför uppseendeväckande bland 1970-talets sjömän, vilka aldrig tidigare hade upplevt ett kvinnligt fartygsbefäl. Efter gängse praktik till sjöss i manskapsställning sökte hon in till Sjöbefälsskolan och examinerades som sjökaptän 1970. /.../ Marias yrkesval är en milstolpe i den svenska sjöfartens historia. Bland annat härigenom har Maria Björnstams gärningar varit synnerligen gagnarika för sjöfarten.”

Illsknade till på Sjöfartsmuseet

Efter den ceremoniella påtagningen av hedersledamotsmössan tog Maria Björnstam till orda och konstaterade att hon numera inte känner så många av de närvarande medlemmarna, men de hon känner har hon alla seglat med.

Och så berättar hon om när hon några veckor tidigare var på Sjöfartsmuseet. Vid en monter, som handlar om kvinnor till sjöss och visar en loopad intervju med isbrytarstyrmannen Linda Svenson, råkade Maria Björnstam höra vad en museiguide sa till en grupp turister:

- Guiden säger ”ja, kvinnor till sjöss har inte haft det lätt och de har fått utstå mycket.” Det kom så mycket dumt ur honom, det var alltså inte Lindas ord. Jag rusade fram och sa: jag är sjöman och jag har varit till sjöss. Sjömän kanske inte är så väluppfostrade, men de är schyssta busar och de är i allmänhet snälla. Jag blev så arg att han förnedrade kvinnor till sjöss. Vi har haft det bra för det allra mesta! ¶